

Néplwidék

Bácskai Napló
POLITIKAI NAPILAP
FELELŐS SZERKESZTŐ: KÖNYA LAJOS.

MEGJELENIK	
m	ennap délután vasár- és ünnepnap kivételével
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szabadka, IV., Rákóczi-út 20. Telefonszám 300.	
ELŐFIZETÉSI DÍJAK:	
Helyben házhoz hordva	
egész évre	32-
fél évre	16-
negyed évre	8-
Vidékre postán küldve	
egész évre	32-
fél évre	16-
negyed évre	8-

A torontói főispán felmentése.

B u d a p e s t, szept. 19. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a belügyminiszter előterjesztésére Steuer György dr. Torontál vármegyei főispánt, hűség és buzgó szolgálatai elismerése mellett saját kérelmére fölmenti és Botka Béla nyugalmazott főispánt Torontál vármegye főispánjává kinevezi.

Német buvárhajók munkája Anglia körül.

B e r l i n, szept. 19. Az Anglia körül zárt területen buvárhajóink 29 ezer tonnát súlyesztettek el.

Hollandia a végsőig védi semlegességét.

H á g a, szept. 19. A kamara válaszfelirata ezeket mondja: Örömmel hallottuk, hogy ama nehézségek ellenére, melyek folytán országunk gazdasági helyzete egyre komolyabbra fordult, minden hatalomhoz való viszonyunk barátságos maradt.

Semleges állami kötelességünket pontosan teljesítjük és függetlenségünket minden támadás ellen a végsőig fogjuk védelmezni.

A nemzetközi munkásság minden eszközzel támogatja az antantot.

L o n d o n, szept. 18. A nemzetközi munkáskonferencia elnöke, Baine (Amerika) kijelentette, hogy reméli, hogy a konferencia a hadicélokot egyhanguan elhatározza és hivatalosan meg is szövegezi.

Gomperz munkáselnök (mellékesen: zsidó) kijelentette a következőket: Megmásíthatatlan szándékunk minden módunkban álló eszközzel odahatni, — hogy a szövetséget országokat mindvégig támogassuk abban, hogy az ellenséget minden szövetséges ország területéről, melyet most megszállva tart, elűzzék és küzdünk ama haderők ellen, melyek az ellenség autokrata uralkodóinak engedelmességeknek.

Súlyos vádak az állami számvivőszék elnöke ellen.

Budapest, szeptember 19. Egy lap súlyos vádakkal illeti Strauss Istvánt, a legfőbb állami számvivőszék elnökét, aki egyúttal a Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének alelnöke. A támadó közlemény elmondja, hogy a szövetkezet tagjai sorában óriási az elkeseredés, mert a tagok alig kapnak valamit a főlhalmozott árukból, mert az igazgatóság, de főképp Strauss István alelnök szállítat haza magának mindent.

Német repülők sikere a holland határon.

Berlin, szept. 19. A legutóbbi napokban tengerészeti repülőink 7 ellenséges repülőt lőttek le, négy másikat pedig Hollandiában leszállásra kényszerítettek. Ugyanez időben mi két repülőgépet veszítettünk.

Az olasz miniszterelnök Franciaországban.

Chiasso, szept. 18. A Stefani-ügynökség jelentése szerint Orlando miniszterelnök Turinból Franciaországba utazott.

Optikai csalódás,

vagy:

Tisza István, mint sanda mézárós.

Tetszik tudni, hogy optikai csalódás például az, ha valakit, akit képen vágunk, az eget bölgőnek nézi; az is optikai csalódás, ha valaki pl. a krinolint — hőzentragnak szemléli, vagy az ősnemes grótot portékászsídnak látja. Mindezek közismert, régi fizikai alapigazságok, melyeket mindenki tud.

Ellenben egész új optikai csalódást írt le a zsidók hetilapjának ujévi (szept. 8-iki) száma. Ugyanis ott valami Székely Ferenc nyílt levelet írt gróf Tisza Istvánhoz, keserűen panaszolván azokat a sérelmeket, melyeket Tisza gróf a tisztelt Ház előtt az antiszemiták ellen mondott.

Na csak higgadtan, kérem! Ez csak látszólagos képtelenség, egy költői paradoxon, — mintha pl. azt mondanám — hogy az idén a hosszunap nem 24, hanem 25 óráig tartott. Hát az is csak látszólag képtelenség, hogy Tisza az antiszemiták ellen dörgött és a zsidók neheztelnek miatta.

Annai tény, — hogy Tisza gróf kissé humoros kedvben lehetett; érdekesen maliciózus volt. Éppen úgy tett, mint a sanda mézárós, aki balra néz, de taglójával jobbra üt és fején találja a — marhát. Mi így látjuk az esetet, de az Egyenlőség másként látja.

Mi az Egyenlőség eikkeiből azt következtetjük, hogy Tiszának az antiszemitákra való lesújtását kolosszális optikai csalódással szemlélték. Ugy látták, hogy Tiszán megtörtént ugyanaz a pikáas kis eset, ami Göre Gáborral megesezt a városligeti vurstliban az erőmérő megtapasztalásakor. Tisza, pardon: Göre Gábor ott állott az erőmérő előtt, félelmetesen forgatta feje fölött hosszunyelű nagy kalapácsot, „svungot“ vett és a gépre olyszörnyű erőmegfejtéssel sujtott le, hogy de-rekán elpattant a — „tisztos-

ségmadzag“ (az anyyukom nagy szégyenletére). Az alsó idomait fedő gyolcs magyar-ruha leesett a poros földre és Göre ott állott a maga — hogy is mondjam — mélyen dekoltált mivoltában, leplezetlen disztelenül . . .

Hát így járt gróf Tisza is, illetve: így látja őt az Egyenlőség, a magyar sajtó szégyenlős kis Ibolykája. (Hát csoda-e, hogy diszkrétan lehunnya szemérmes pillait — nemcsak a mélyen dekoltált Tisza előtt, de a tények előtt is. — Oly szégyenlős a kicsi, hogy már senkit sem akar meglátni, csak pirul, amiért Tisza akkerát vágott az antiszemitákra, hogy elpattant a tisztességmadzagja és kitűnt, hogy ez a dekoltált ur nem is oly elfogultan rajong a zsidókért, mint ahogy az antiszemiták, meg a zsidók vélték. Erre jó az akaratlan leleplezés.

Ezek után mit tehetett volna mást a szemérmes Ibolyka, mint hogy nyílt levelet írt a dekoltált erőművészhez. Levelet írt az optikai csalódás mivoltának megmagyarázására. Ime a levélből:

„Nagyméltóságod továbbá azt mondja, hogy: „A visszatartó eszelekinényeknek, amelyek elkövetetnek, aránylag nagy részét a zsidók követik el. — Nem gondolja-e Nagyméltóságod, — hogy ez nagyfokú optikai csalódás?”

Mi nem vagyunk Tisza István hívei, de annak mégis örülünk, hogy a liberális Tisza sem látja oly délibábosnak a zsidók háborus szereplését. Tisza van annyira igazságszerető, hogy kiáltó tényeket észrevesz. — Való, hogy Tisza az antiszemiták elleni beszédével — talán akaratlannul — a sanda mézárós szerepét végezte, de az is bizonyos, hogy csak az „Egyenlőség“ hívei látták Tiszán a tisztességmadzag elpattanását — no, de ez igazán csak — optikai csalódás, mely a tényeken mit sem változtat.

Mi lett a tisztességes polgári haszonból?

Figyelemreméltó leiratot kaptak Szabadka város és Bácsbodrog megye árvizsgáló bizottságai a kereskedelmi minisztertől. E leirat minden szava visszhangozza az uzsora miatti általános panaszokat. Mondja ez a leirat:

„A kötelező ármegjelölésről szóló kormányrendelettel újabb eszközt keresem az immár türehtelen áruuzsora megfékezésére.

Ezeket az intézkedéseket nemcsak egész terjedelmükben szándékozom végrehajtani — a gyakorlatban szerzett tapasztalatok által esetleg követelt módosítások fenntartásával, — hanem a lehető legmesszebbmenő intézkedéseket szándékozom tenni a komoly végrehajtás ellenőrzése tekintetében.

A drágaság arányai ma már nemcsak türehtelenek, hanem egyenesen gazdasági veszélyt képeznek. Ha nem vetünk ennek a borzasztó áruuzserának gátat, — akkor gazdaságilag megsemmisül és nemzedékekre kihatólag roskad össze elsősorban középosztályunk, a fix javadalmazású tisztviselő-osztály és a munkások szükség-szerű emelkedése folytán megbénították egész termelésünk.

Erős elhatározásom, hogy minden rendelkezésemre álló törvényes eszközt kimeríték a jogtalan haszonszerzés e károsító ellen és ha a rendelkezésre álló törvényes eszközök nem lennének erre elegendők, messzebbmenő felhatalmazást fogok a törvényhozástól kérni.

A tisztességes polgári haszon fogalma ma már szinte eltűnt a magyar gazdasági élet köréből.

Ennélfogva felhívom a Cimet, hogy a legmesszebbmenő figyelemmel kísérve ezeket a jelenségeket és károsítókat, tegyen meg hatáskörében minden lehetőt ezeknek a lehető korlátozására.

Lesz olaj, petróleum és zsirszóda a megyében.

Zombori tudósítónk jelentése szerint a fenti szükséges cikkek elosztó bizottságának referense Vukov János vármegyei aljegyző április 15 től aug. 31 ig 800 méter-mázsa petróleumot utalt ki az egyes járásoknak és Zenta, Magyarakanizsa városoknak a lélekszám aránya szerint.

Szeptember hó folyamán 552 mm kiutalására van kilátás, de ez a mennyiség még nem érkezett meg; megérkezés után a szétosztást azonnal megkezdik.

Ugyancsak itt említjük meg, hogy a marónatron, olaj, zsirszóda-bizottság szappan elosztó irodája a Magyar Szolvai Műveknél 2500 kilogramm marónatron utalványozott ki a vármegyének. A kiosztás folyamatban van. Ugyanez a bizottság 10,000 kgramm zsirszódat utalványozott ki a vármegyének az újvidéki szappangyárból.

Amikor ily lázas tevékenység folyik a vármegyénél ez oly nélkülözhetetlen cikkek beszerzése körül, kíváncsiak lennénk, mi történik helyben, Szabadkán.

Kávéházakban kérje a „Délvidék“-et.

Külön rendelet kell a zsidóknak.

— Móresre kell őket tanítani! —

Minden embernek magával kell hordania Magyarországon állandóan a katonai igazolványait, mert a legoagyobb kellemetlenség érheti. A napokban is egyik szabadkai honvédfőhadnagy, aki szabadságon volt, civilruhában járt és véletlenül nem voltak nála katonai iratai. Az őrjárat elfogta és szépen bekísérte. Ő nem zúgolódott ellene, hanem belenyugodott sorsába és helyesnek tartotta, hogy a feledékeny emberek is így bünhődjenek. De a zsidóknak, úgy látszik, külön rendelet kell. Nekik nem izlik ez a gójoknak való rendelkezés. Legalább is erre mutat fölajdulásuk amiatt, hogy Maramaroszigeten egypárat éppen a hosszunapon emiatt letartóztattak.

A zsidó lapok tegnapi egyértelmű fölajdulása erre mutat. Így irnak a többiek között:

„Mert hasztalanul bujnak el a tisztelt főispán urak a botrány alkalmával, az bizonyos, hogy a közigazgatási hatóságok az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül ilyen skandalumot rendezni nem merészelnek. Ilyesmi csak akkor történhetik, ha a rendezők biztosak a nagyhatalmu főispán ur támogatásában és védelmében. — De viszont ilyen uraknak abszolute nincs helyük főispáni székben és Wekerle belügyminiszter saját múltját és egyéniségét tagadja meg, ha ezeknek a klerikális hajlamokkal tulfutott fiatal uraknak felmentésére nem tesz azonnal előterjesztést.

Schilling báró altábornagynak,

aki erről a botrányról előzetesen nem tudott, ugyancsak távoznia kell a helyéről, mert lehetetlen, hogy polgári közönséget a katonaság ilyen törvénytelen, terrorisztikus módon zaklasson és a város katonai parancsnoka erről előzetesen ne tudjon. Ha ilyesmi az ő tudta nélkül megtörténhetik, akkor nem tudja hivatását megfelelően betölteni, tehát távoznia kell a helyéről.

A megsértett hitközség táviratilag tett panaszt a királynál, a kormánynál és a főispánnál, hogy megfelelő elégtételt kapjon.

Az azonban nem elég a maramarosiaknak adandó elégtétel. — A vétkeseknek azért is szigoruan kell bünhődniök, hogy egyrészt a megsértett polgári jogrend kapjon elégtételt, másrészt elvételessék a kedve más hatalmi turbuzgóságban szenvedőknek attól, hogy hasonló dolgokat merészeljenek.

Tetszik tehát látni, hogy mit akarnak a zsidók. Szerintük a katolikusok (klerikálisok!) hajszája az, ha kéri a zsidóktól a katonák katonai igazolványát. Még az altábornagyt, aki erről semmit sem tudott, őt is szeretnék megleckéztetni és félrerugni. Talán hátrább is lehetne állni azokkal az agarakkal! Magyarország talán mégsem teljesen zsidóország még eddig?!

Az ilyen hetvenkedőket, akik a királyhoz is merészkednek jogtalan panaszukkal, igazán illenék egy kis magyaros móresre tanítani!

Mi minden kapható egy rőfőskereskedőnél?

— Szappan, zsir, szalonna és sonka. —

(Saját tudósításunk). Denneberg Henrik szabadkai rőfőskereskedő sok mindennel foglalkozik, többek közt szappan, szalónna, zsir és sonkaüzletekkel is. Árdrágitásért el is ítélte a szabadkai kir. törvényszék 6 hónapi fogházra és 1000 korona pénzbüntetésre. — A szegedi ítéltábla azonban a fogházbüntetést leszállította 4 hónapra. De Denneberg ebbe sem nyugodott bele. — Ő teljesen tisztára akarja mosni magát és ezért új tanuk bejelentésével porének újrafelvételét kérte.

Ebben az ügyben június 24 én a szabadkai törvényszéken a vádlott védője, Temunovich Zoltán dr., félóránál hosszabb szónoki beszéddel próbálta bizonyítani, hogy — Denneberg teljesen ártatlan, mert joga volt neki mint rőfőskereskedőnek mindenféle másfajta áruk kereskedésével is foglalkoznia. Szabad volt 50 méter-mázsa szappant vennie egy állítólagos Eckstein nevű budapesti cégnek s mikor az nem vette át, eladta Biró Mihály honvédörmeesternek. Vett még 89 kg szalonnat, 17 db sonkát és 24 méter-mázsa zsit Schattenberg József szabadkai hentesétől. Ezt már a Horvát Orsz. Bank szabadkai fiókjának adta el.

A védő azzal érvelt, hogy Denneberg Henriket saját hamis tanuvallomása alapján ítéltek el; már pedig a vádlottnak szabad hazudnia, amennyit akar: így tehát nem szabad semmit sem adni az ő vallomására. Ez az ember volt a leg-

tisztességesebb kereskedő — mondotta — a háború alatt. Ezután bemutatta a rendőrhatalósági engedélyt arról, hogy Denneberg Henrik élelmicikket, továbbá szappant és mosóport árusíthat a közönség részére. De ez az engedély 1918. március 7 én kelt. A vádbeli cselekmények pedig 1916. és 17-ben történtek.

A bíróság helyt adott az újrafelvételnek és új főtárgyalást tűzött ki szept. 18-ára.

Denneberg új rokoni tanui tegnap aztán a törvényszéken annyira igazolták igazát, hogy a bíróság fölmentette az árdrágitás vádjától.

— Sok a lógós Zentán is. — A Zenta-felsőhegyi csendőrség a múlt héten Sinkai Ferencet 2 heti, Dulity Vincét 2 heti, Kálmán József tizedest 1 heti, Tóth Bagi Jánost 2 heti, Blahó Istvánt 2 heti, Joó Andrást 10 heti és Lality Milorád élelmezési katonát 6 heti „lógás” után elfogta. Ugyancsak kézre került Horváth István 6-os honvéd is, aki még március hóban megszökött a harcérre utban levő csapattesttől, s hol a zentai kiskompetenciában levő lakásukon, hol pedig Velez (Mózer) István bátkai bosztánjában rejtőzködött és elfogásakor is éppen a kunyhó előtt kosarat font. Valamennyit átadta a csendőrség a szabadkai katonai rendőrségnek.

A Galilei-kör tagjai a vádlottak padján.

Tegnap kezdette meg a budapesti honvédhadosztály bírósága azt a hazaárulási pört, amelynek adatai birták rá annak idején a hírhedt Galilei-kör fölösletására. A főszereplők Duczyska Ilona bölcsészhallgató, Sugár Tivadar orvostanhallgató.

A vád ellenük, hogy az állam hadereje ellen intézett büntetett követek el azáltal, hogy a katonai fegyelem megfizetésére és a haderő teljes felbomlásására alkalmas, lázító tartalmú és célzatu röpiratokat és plakátokat szerkesztettek és sokszorosítottak és a katonaság között, hogy azt orosz minta szerint a fegyelem megtagadására bírják és forradalmat csináljanak, szétosztották. Ez a jórészt zsidó ifjakból toborzott, szabadkőműves befolyás alatt álló társaság már a békében is hihetetlen vakmerőséggel üzte haza- és vallásellenes uszításait, de a liberális magyar állam mint legtöbbször ennek a körnek a működésében sem látott veszedelmet.

A Galilei körnek ez a háborús szereplése hisszük, kijózanította az ország sorsának intézőit abból a gyerekes optimizmusból, — hogy ebben a Galileiai egyesületben a modern tudományokra szomjas ifjak gyülekezését lássa. — Amikor ezen sajnálatos eltévelyedést regisztráljuk, nem állhatjuk meg, hogy ne érdeklődjünk, nem kerülnek-e ennek az egyesületnek szellemi vezérei szintén a vádlottak padjára, mert hisz ők fűtötték éveken át az amugyis gyulékony ifju lelkeket a hazát nem ismerő radikálizmus és forradalom eszméivel.

Odaengedik-e még egyszer ezeket a közvezezőket az ifjuság közé, hogy kártékony munkájukat tovább folytassák?

Bácskai katonák kitüntetése.

Legújabbon megint szinte csoportosan kapják a kitüntetéseket a bácskai tisztek és a legénység.

A legújabb kitüntetések a következők:

A vaskoronarend harmadik osztályát kapták díjmentesen a hadiökítménnyel és kardokkal: Csányi József 86 gyalogezredbeli százados és Link Imre 23. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy.

A 3. oszt. katonai érdemkeresztet kapták a 6-os honvédeknel:

Korilly Jenő főhadnagy, Moldován János tart. főhadnagy és Nozdroviczky Zoltán, Schmidt Dezső. Márk Béla, Környey Ferenc, Krajnyák Vince tart. hadnagyok, továbbá Wenisak Károly, egy honvéd gyaloghadosztályparancsnokságnál beosztva volt 4. honvéd-huszárezredbeli százados.

A Signum Laudis t kapták a kardokkal:

Pollák Mátyás, Kasza István, Farkas József tart. hadnagyok a 6-os honvédeknel és Tomanovics István. Sántha György tart. hadnagyok a 4. honvéd huszárezrednél.

Nagyezüst vitézségi érmet kaptak a 4 es honvéd huszároknál: Homa Gyula tartalékos hadnagy, Kalesovics István járőrvezető.

Kisezűstöt kaptak: Páláspiri Nándor huszár, címszemes tizedes, Záboly Bertalan, ügyeltetői János huszárok, Berta György, Bálint József népfőlkéltészek; a 6-os honvédeknek Pavesics József népf. érvezető.

A vas érdemkeresztet kapták a vitézségi érem szalagján a 6-os honvédeknek:

Pfeil István népf. őrmester, Dörnyösi Sebestyén népf. tizedes, Václav Mihály népf. érvezető, Hangyás Mihály népf. érvezető, Molnár József Pásztor István népf. érvezető.

A 4-es honvéd huszároknál: Pávart József huszár, Bundzsák József népf. járőrzető.

A 6-os honvédeknek:

Szűcs János, Trusina Pál, Jezsó Zdenko János, Blahó Péter, Balázs Jakab, Bakos János, Csákány Antal, Csákány Máttyás, Csákvány István, Kozma Péter, Csákvány János, Bacsa Antal, Benes Pál, Demjón György, Fényesi János, Iványos Lajos, Király János, Linka Máttyás, Bíró János, Papp István, Peticus Péter, Pavesics János, Vazár Pál, Vidács János, Boros Máttyás, Borsos Péter, Daniskó János, Fonyó Bálint, Pavesics Márton népf. érvezető, Buza Antal népf. érvezető; a 4-es honvéd huszároknál: Horváth János, Metovics István, Gyarovics Szilárd huszárok, Horváth Miklós, Antonovics János, Kech Adám népf. érvezető, Horváth János járőrzető, Mesovics Márton, Acsai István, Csákvány Demeter, Dimics Szávó, Csákvány Péter, Soplocher Fülöp, Csákvány József, Szuresig Antal, Csákvány Rudolf huszárok.

Koronás vas érdemkeresztet kapták a vitézségi érem szalagján: Polyák-Lestar Károly, Alexics Károly népf. szakaszvezető, ez utóbbi címzetes érvezető a 6-os honvédeknek.

A vas érdemkeresztet kapták a vitézségi érem szalagján: Miklós szakaszvezető, Mécs Lajos tart. tizedes, Mayer Miklós és Mahler János póttartó érvezetők, címzetes tizedes Gintner Antal és Freund Antal népf. érvezetők, Robotka Antal tart. honvéd, Keller Tamás, Harich Ferenc és Kendi János póttartóalakosok a 6-os honvédeknek.

Öngyilkosság. Cserevenkán Csákvány Fülöp 75 éves napszármunkás a szőlőjében egy fára felmászott magát. Holttestére csak két nap akadtak rá a járőredek. A halál oka buskomorság.

NAPI HIREK.

Mikor lesz a vármegyei közgyűlés? Amint Zomborból értesülünk, valószínű, hogy a vármegyei közgyűlést okt. 1-én tartják meg. A közgyűlésnek hisszük, hatalmas tárgysorozata lesz, hisz oly sok munka halmozódott össze, annyi terv, program vár megvalósításra, hogy nem kételkedünk a rövidesen egybehívandó közgyűlésnek messze kiható jelentőségében.

Törvényhatósági árvizsgáló bizottság. Zombori tudósítónk telefon jelentése szerint folyó hó 17-én megalakult Zomborban a törvényhatósági árvizsgáló bizottság három albizottsággal; a járási főszolgabírák szintén megtették a szükséges lépéseket a helyi árvizsgáló bizottságok megalakítása iránt. Helyi árvizsgáló bizottságok lesznek: Apatin, Szenttamás, Topolya, Ada, Zenta és Magyarokizsa városokban. A járási főszolgabírák az árvizsgáló bizottság tagjainak kinevezésére megtették előterjesztésüket.

Hétfőn rumkiosztás. A szeszbizottság hétfőn, 23-án kezdi meg a rumkiosztást. Az utalványokat a javadalmi hivatal adja a cukorjegyek alapján. Személyenként 8 deciliter rum jár, 5 liternél többet azonban egy család sem kaphat. Rumot a mezőgazdasággal foglalkozók nem kapnak, mert szeszkontingensüket már megkapták.

Szinielőadás a Kath. Legényegyletben. A Szabadkai Katolikus Legény- és Leányegylet 1918. évi szeptember hó 22-én saját díszteremben szinielőadás rendez. Szinre kerül: Sárga csikó népszimű 3 felvonásban. Kezdeté este 8 órakor. Helyárak: 4-3-2 K.

Mért nem szabad a vonatokba idő előtt beszállani? Szokássá vált Budapesten és a vidéken is, hogy az utasok egy nagy része jóval a vonatok elindulása előtt beszállt a vonatokba, hogy magának helyet biztosítson. Ezzel a szokással azonban egyes élelmes emberek különösen Budapesten jó üzletet csináltak. Többed magukkal felszálltak a vonatra lefoglaltak egy félköt és a később érkező utasoknak helyeiket borsos áron 10-15 koronáért átengedték és ezt egy vonaton két-három kocsi-ban is megismételték. Ennek a visszaélésnek megszüntetését célozza a keresk miniszter szigorú, a vonatokba idő előtt való beszállástilalma.

Akik mérget lopnak. Ily című minapi cikkünkre most utólag megtudtuk, hogy Pálicson a fenyvesben a két tácskó nem 80 adag kinint lopott, hanem 90 drb káli sulfurdiajacolt. A manikürkés helyett 80 db finom rajz- és íróceruzát. De ezeket is mind megtalálták a gyerekeknél, amint játszotak velük.

Be kell adni az osztrák esemeteket. Barta Antal dr. városi tiszti főorvos az osztrák gyermekeket tartó szülőket értesíti, hogy a náluk üdülésre kiadott osztrák gyermekek szeptember 20-án (pénteken) utaznak el Szabadkáról. Felkéri ennélfogva az érdekelt szülőket, hogy a náluk lévő gyermekeket teljes felszerelésükkel szeptember 20-án délelőtt 10 órakor a

váresháza udvarán adják át, mert ellenkező esetben a visszautazási költségeket, sőt még a gyermek mellé adandó kísérő költségeit is a mulasztó szülőknél kell megteríteni. Ezzel egyidejűleg értesítik az osztrák gyermeket tartó szülőket, hogy a még esedékes liszt, cukor és a hetenként járó 10 korona tartásdíj, valamint az ígért osztrák cigaretta-adomány megőrzése esetén minden egyes nevelő szülő külön-külön fog értesítést kapni, amelyben közölve lesz az az időpont is, amikor azok dr. Dobó Árpád rendőrkapitánynál átvehetők lesznek.

Nem vihetnek lisztet haza az osztrák gyerekek. Vadmay kormánybiztos közli, hogy a hazatérő nyaraló osztrák gyerekek semmiféle címen egy gramm lisztet sem vihetnek ki az országból. Akik lisztet adnak az osztrák gyermekeknek, azokat csempészeknek fogják tekinteni. A gyermekek csupán három napra való ételmezt vihetnek magukkal.

Felülfizetések. A csantavéri Ipartestület ezúton mond köszönetet azoknak, akik a legutóbbi bálon felülfizetni szívesek voltak: ifj. Dér Péter 24 K, Varga Mihály Kozma Vincze és Kovács István 20-20 K, Bus Tamás 15, Onáz János 12, Szűcs János 8, Kees Máttyás 6, Gémes István, Pásztor Máttyás, Hajagos Odön, Keresztény fog. szöv. Földi István, Krakocki Pál, Kozma Imre, Fricmann Géza 4-4 Benedek János, Czipré Antal 2-2 és Vujkovic Béla 1 korona.

Halálra ítélt bácskai baka. Krizsán Péter 21 éves 30. honvéd pótzászlóaljbeli népfőlkéltés hét ízben szökött meg csapattestétől és mindig elfogatás útján került kézre. Szökése alatt Bajmokon ötven koronát csalt ki az emberektől és rábeszélte őket, hogy ne vonuljanak be. Közülük ötnek hamis igazolványokat is adott, amely igazolványokra 5 koronás érepenzzel hamisította rá a pecsétet. A budapesti honvéd hadosztálybíró-ság mint rögtönítélő bíróság a statárium kihirdetése után elkövetett szökés miatt agyonlövés ítéletet halálra ítélt, amely ítéletet rajta Budapesten végre is hajtották.

A tanító is lehessen közgyám. A falu előjáróinak nivóját akarja emelni Arvavármegyének az a körirata, amelyet Szabadka törvényhatósága most kapott meg. Az a baj, mendja az irás, hogy a népet nincs, aki kioktassa az árva-ügyekről, mert a közgyámok jórészt analfabéták. A tanító ma a falu esze, tanácsadója s ezért lehetővé kell tenni, hogy az előjáróság tagja lehessen, mint közgyám. A törvény módosítását javasolja s ilyen értelemben már feliratot intézett a képviselőházhoz. Hasonló feliratot kér Szabadkától is.

Mi a közszükségleti cikk? Kormányrendeletek ismételtén foglalkoznak a közszükségleti cikk kifejezésével. Legutóbb az árak feltűnő kitételét rendelték el a közszükségleti cikkekre, az árvizsgáló bizottságok működése szintén ezeknek ellenőrzésére és ár-szabályozására irányul. Az eddigi rendeletek alapján a közszükségleti cikkeket következő jegyzékét állították össze: élelmiszerek, takarmányozási, fűtési, világítási cik-

kek, festékek, olajok és bármiféle ruházati cikkek, cérna, mezőgazdasági üzem folytatásához szükséges vasanyagok és az ily célra szükséges egészen vagy részben vasból készült gépek, szerszámok és eszközök, végül a fent felsorolt cikkel előállítására szolgáló anyagok, valamint a forgalombahozatalhoz szükséges tartályok, hordók és zsákok.

Szalma bőven van a Bácskában. A vármegyei takarmányelosztó bizottság értesítése szerint a takarmány- és alomszalma rekvirálása bakövetkezett és szép eredménnyel folyik, maguk a gazdák készségesen támogatják a bizottságot; szalma bőven van, szénában a hiányt az okozza, hogy a gazdák korán hajtották ki a jészágot a legelőkre.

Keresik a kályhát. A téli hadjárat részére a hadvezetőség nagyobb mennyiségű kályhát szándékozik a tireli front részére beszerni. A résen álló spekuláció már tudomást szerzett erről a tervről és erre vezethető vissza, hogy az ország egyes részeit ügynökök hálózata be, akik minden kályhát összevásárolnak. Ezzel egyidejűen a kályha ára fényes háborus karriert csinált és a régi kiselejtezett kályhákért is olyan árakat fizetnek, amiért azelőtt a legdiszesebb kályhát is meg lehetett kapni.

Rokkantak, özvegyek, árvák. Az új katonai ellátási törvény. Az új katonai ellátásról rendelkező 40 éves törvényt új törvény váltotta fel. Az új törvény lényegesen fel-emeli a rokkantak járandóságait, a hadiözvegyek nyugdíját és a hadiárva nevelési járulékát. Az új katonai ellátási törvényben foglalt szabályok népszerű ismertetése e könyv feladata. A törvény ugyanis egybefoglalva közli a hivatásos katonák és azok családjainak járandóságait, akiket a mozgósítás állított fegyverbe. Az igen komplikált és hivatkozásokkal teli törvény kezelése a laikus közönség számára teljesen lehetetlen, miért is nagy szolgálatot tesz a könyv mindenkinek, aki meg akarja tudni mi jár az özvegynek az új törvény szerint, mire tarthat igényt a hadiárva és milyen ellátást biztosít a törvény a háboru rokkantjainak. A könyv 1 korona 60 filléért minden könyvkereskedésben kapható, de lapuak szerkesztőségében is — bárkinek szívesen adunk fölvilágosítást naponta délből háromnegyed 12 órakor.

Szerkesztői üzenetek.

Cz. A „jelentés“-t polgári értelemben gondolva, távol állott tőlünk minden olyasmi. Köszönet a szíves érdeklődésért és felvilágosításért

Szerkesztő: **BERKES MÁRK.**

Nyomatott a kiadótulajdonos, Barta Antal Nyomda és Irodalmi Vállalat mint szövetséges könyvnyomdájában Szabadkán. Rakóczi-utca 20. szám.

Feladó szerkesztőnk telefonszáma: **Pálics 34.**

Rendelje meg a Délvidéket a harctéren levő hozzátartozóinak minél előbb!!!

LIFKA-MOZI

Szerda—csütörtök

Itala Manzini

tüneményes szépségű olasz filmdiva bemutatkozása.

Az anyja

írta: Robert Bracco, Egy főúri asszony története 5 feje.

Kezdeté 1/2 6 és 1/2 9 órakor.

Utonapnap 3, fél 5, 6 fél 9 órakor

Értesítés

Tisztelettel értesitem a nagy érdemű közönséget hogy folyó hó 21-ikén Szabadkán a Barátok temploma mellett.

művészi és ékszerész üzletet

nyitok. Üzletemben mindenemű érát és ékszer javításokat a legjobban készíték olcsó árak mellett.

Kiváló tisztelettel

Kréhits István

művészi és ékszerész

Szabadka Barátok temploma mellett

Közgazdaság.

A többtermelés.

Azt a bizonyos darab kenyeret, amelyet a közéleti miniszter a győzelem szimbólumául kijelölt, nem lehet olyan módon megszerezni, mint ahogy a közéleti miniszter rendeletek célozzák. Nagy tévedésben vannak azok, akik azt képzelelik, hogy azzal a rengeteg apparátussal, amellyel a rekvizitációkat végrehajtják így több kenyeret lehet előteremteni. Az a rendszer, amely azon alapszik, hogy minden termelőtől elvegye a munkaképességhez szükséges mindennapi kenyeret, előbb-utóbb megfosztja magát. Csodálatos vakság az amely nem látja meg nálunk a ninestelenség okát.

Ha természetünk alacsonyágának okait keressük, rá kell jönnünk arra hogy azt a gondatlanságban, nemterődőmségben kell megtalálnunk.

Az egész országban el van terjedve összes kalászos terményeinken az üszög, és ez az ami természetünkön lenyomja. Ezt a esapást tetézi aztán a m. kir. földművelési miniszternek az a rendelete, amely eltiltja a nyulak lövését egy hónapra.

Gondoljuk meg, hogy ha természetünkön csak 25%-kal nagyobb lett volna, nem lett volna szükség a nagy apparátussal végrehajtott rekvizitációra, állatállományunk nem fogyt volna le, és valutánk sem süllyedt volna a mai mértékre.

Többet termelni egy kis figyelemmel és gondossággal biztosan lehetséges. Nem kell más hozzás, mint az összes kalászosok vetőmagvait megválasztani, azokat vezető fertőtleníteni és minden kártékony állatot kiirtani.

Az nem állhat meg, hogy az összes vetőmag pácolásához niesen elegendő rézgálic. Van, de el van dugva. Ami van, azt elő kell hámozni rejtekéből mindenáron.

Ha aztán végképpen nem lenne elegendő rézgálicunk, akkor van gőzmalmainkban. Majdnem a legutolsó falusi malmainkban is főlős mennyiségű kondenz melegvíz, amellyel a vetőmagvak is fertőtleníthetők lennének.

Kiss Lajos

Rizikó nélkül!

Férjak és nők rokkant katonák özvegyek kevés befektetéssel napi 80-100 korona keresethez juthatnak. Jelentkezhetnek

Winkler Lajos és Trs-nál
I. Kölcsei u. 248 sz.

23747/818. tan. sz.

Hirdetmény.

Szabadka város közéleti miniszter felhívja a lakosságot, hogy téli káposzta szükségletét folyó évi szeptember hó 18-tól szeptember 30-ig az ügyosztály hivatalos helyiségében (Városház I. em. 38. ajtó) d. e. 8-12 óra között jelentse be.

Az igényelt mennyiség feltétlenül átveendő és utána métermázsánként 30 korona előleget kell befizetni.

Szabadka, 1918. szept. 17.

Dr Winkler tanácsnok.

Mindenemű

könyvkötő-

munkát készít,

Berkes F. Béla

könyvkötő,

barátok templomával szemben

Uj lécládák gyümölcs- és főzelék-félék

esomagolásra kaphatók:

Báno és Bröder cégnél Szabadkán.

Elemi és polgári

iskolai tanulókat privátra

olcsón vállalok.

Cím a kiadoban.

2 jó magaviseletű takarítónőt

120 K. havi fizetés lakás és koszt ellenében felvesz.

Náder kávéház.

Lonárt József

polgári és egyenruha szabó

Szabadka III. Balog u. 797 sz.

Elvállal polgári, egyen és magyar ruhák mértékszerű elkészítését.

Továbbá fordításokat, átalakításokat, javítás és vasalásokat.

Vidéki megbízások elvállaltatnak és pontosan eszközölköttek. Ugyan ott egy fekete bőr mikadé báránnyal beléssel eladó.

„Ferravin“ vasas chinaber.

Erősítő szer gyengékedőknek, vérszegényeknek és lábadozóknak

Étvágyat gerjesztő ideget erősítő s vért javító gyógyszer. Számtalan orvosi ajánlás.

Szabadkán kapható. Dessy Jenő úr gyógyszeráránban. Jelenlegi ára félliteres palaeonként 10 K. — A „Ferravin“ névre essék ügyelni.

3 kapa szőlő.

Eladó

terméssel vagy anélkül.

Cím a kiadoban

fogak és fog-sorok.

Valódi amerikai

Különlegességek
fogászati munkában, aranyból és platínából, valamint arany- és platínafogak, koronák és hímek, ugyancsak szájpadlás nélküli fogak. Foghúzás teljesen érzéstelenítve és fogtömések (plombálások.)

Schäffer Géza vizsgázott fogtechnikus.
Szabadka, Kossuth-u., Probes-ház. Telefon 56.

Használt

tankönyveket

magas áron veszünk, vagy a mostani iskolai évre szükségessékre becsereleljük.

Papirspárga

esomagolásához, szállókötezésre eredeti gyári áron kapható vizálló cellulóze. Ajánlatos mielőbb beszerezni.

Tisztelettel

Lipsitz és Lempel

könyvkereskedése, antikvárium és papirspárga gyári raktára Szabadka, Rudics u. 14.

A világítási rendelet

határozatait a fényhatás csökkentése nélkül csakis

Tungsram félwattos lámpákkal

lehet betartani.

Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású

Tungsram-lámpákat.

Kész diványok

modern

hálószobák

jutányos árban kaphatók

Czigler Gyula

büroüzletében

a barátok temploma mellett.

MEMETREND

Budapestre ér.	délután	1:00
	éjjel	6:01*
		12:24
		4:12
Budapestre ind.	délután	10:15*
	délután	1:55
	éjjel	11:53
		4:47
Zomborból ér.	délután	10:02*
	éjjel	10:11
Zomborba ind.	éjjel	8:14*
		5:29
Ujvidékről ér.	délután	7:46
	délután	1:21
	éjjel	10:58
Ujvidékre ind.	délután	1:44
	éjjel	9:26*
		4:26
Szegedre ér.	délután	12:42
	éjjel	8:06
Szegedre ind.	délután	1:30
	éjjel	12:06
Cservenka—Gombosról ér.	éjjel	8:57
Cservenka—Gombosra ind.	éjjel	4:49
Zentáról ér.		1:05
Zentára ind.		4:03
Bajáról ér.	délután	9:02
	éjjel	9:26
Bajára ind.		7:04
		5:05
Bácssámásról ér.	délután	7:45

A *-gal jelzettek gyorsvonatok. Az éjjeli idő: este 6-tól reggel 6-ig.

Ujságárusító

emberek, asszonyok, lányok, fiúk

havi fizetéssel, vagy magas %-al azonnal felvétel.

nek a

DÉLVIDÉK

kiadóhivatalában.

Kecsis magas fizetéssel azonnal felvétel.

Johanna szikvizgyárban Szeged

A legújabb egyházmegyei nyomtatványok postafordultával a

Szent Antal nyomdában

szerezhetők